

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор _____ С.В. Шарин
« ____ » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 39 Виробнича практика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Лісове господарство»

спеціальність 205 «Лісове господарство»

20 «Аграрні науки та продовольство»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

Робоча навчальна програма з дисципліни «Виробнича практика» для студентів спеціальності 205 Лісове господарство, галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. – «___»_____ 2021 р. – 12 с.

Розробник:

Григорів Ярослава Ярославівна, кандидат сільськогосподарських наук, викладач кафедри лісового і аграрного менеджменту.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лісового і аграрного менеджменту (*протокол № 9 від «17» лютого 2021 р.*).

Завідувач кафедри
лісового і аграрного менеджменту _____ Клід В.В.
(підпис)
«___» _____ 2021 р.

Схвалено науково-методичною радою Факультету природничих наук (*протокол № 8 від «18» травня 2021 р.*).

Голова _____ Атаманюк Я.Д.
(підпис)
«___» _____ 2021 р.

©Григорів Я.Я, 2021 р.
© ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника, 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>9</u>	Галузь знань 20 - "Аграрні науки та продовольство"	<u>Нормативна</u>	
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Лісове господарство</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		<u>2-й</u>	<u>2-й</u>
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - <u>270</u>		<u>6-й, 8-й</u>	<u>6-й, 8-й</u>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		год.	год.
Індивідуальні завдання: <u>270</u> год.			
Вид контролю: <u>залік</u>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 %:67 %

для заочної форми навчання – 12 %:88 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Основним завданням виробничої практики є практична підготовка до самостійної роботи, поглиблення, закріплення теоретичних знань та практичних вмінь зі спеціальності і навчальних дисциплін циклу виробничої підготовки, набуття досвіду організаційно-виховної роботи в колективі, уміння працювати з матеріалами виробничої діяльності підприємства, використання їх для виконання кваліфікаційного завдання.

Загальні компетентності:

- ЗК4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК7.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК11.** Навички здійснення безпечної діяльності.
- ЗК12.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

- ФК13.** Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.
- ФК14.** Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.
- ФК16.** Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.
- ФК17.** Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду.
- ФК18.** Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання.
- ФК19.** Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.
- ФК20.** Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді.
- ФК21.** Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.
- ФК22.** Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.
- ФК23.** Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

ФК24. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

ПРН4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

ПРН16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

3. Програма виробничої практики

У результаті проходження виробничої практики студент повинен закріпити теоретичні знання, загальнокультурні та професійні компетенції, які отримав студент в процесі навчання на підставі вивчення виробничої діяльності лісових, лісопромислових і природоохоронних підприємств й організацій. Виробничу практику проводять в державних підприємствах лісової галузі, що займаються управлінням лісами для забезпечення:

- комплексного багатоцільового, раціонального і безперервного лісовикористання;
- охороною та захистом лісу;

- моніторингом стану, інвентаризацією та кадастровим обліком лісів;
- державним лісовим контролем і наглядом.

Зміст виробничої практики студентів бакалаврату, що навчаються за ОП «Лісове господарство», складається з наступних розділів :

1. Ознайомлення з об'єктом практики.
2. Лісогосподарська діяльність підприємства.
3. Промислова діяльність та використання недеревної продукції лісу.
4. Оформлення звітних документів про проходження практики.

Виробничу практику, обсягом 270 годин (20 днів та 10 днів) студенти III та IV курсу ЛГ проходять у 6 та 8 семестрі.

4. Структура виробничої практики

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Приїзд на підприємство (установу), оформлення документів, інструктаж з техніки безпеки.	Назва бази практики, місцезнаходження та адреса. Коротка характеристика лісорослинних умов. Лісовий фонд господарства: загальна лісова площа, лісистість, характеристика лісів. Річний план підприємства та його виконання. Управління виробництвом, штати за категоріями. Організація охорони праці на підприємстві.	Скласти таблицю. Зробити висновки про забезпеченість кадрами. Ознайомитись із організацією робіт з охорони праці
2.	Практична фахова робота зі спеціальності в окремих структурних підрозділах	Правила рубок спеціального використання в лісах України. Документи лісництва з рубок догляду за лісом. Огляд у природі, а також документація лісництва з рубок догляду. Книга рубок догляду за лісом Огляд місць рубок у природі. Типові норми виробітку на рубках догляду за лісом і лісогосподарські роботи. Норми виробітку на лісогосподарські роботи Санітарні правила в лісах України.	Описати роботи з одного виду рубок догляду. Додати одну технологічну карту, акт огляду місць рубок.
3.	Збір фактичного матеріалу та виконання індивідуального завдання.	Організаційно-господарський план лісорозсадника. Скласти: проект лісових культур, акт технічного приймання лісових культур, польову карту інвентаризації лісових культур і польову карту атестації лісових культур. Провести лісопатологічний нагляд. Додати повідомлення про	Додати до звіту: план лісорозсадника і сітку сівозміни, паспорт на садивний матеріал, акт технічного

		<p>погіршення санітарного стану лісу і акт перевірки наземної сигналізації про появу шкідників, хвороб і пошкоджень лісу.</p> <p>Правила відпуску лісу на пні. Книга видачі лісу. Норми виробітку на лісозаготівельні роботи Наряд-завдання цеху переробки Типові норми на виготовлення ручним способом товарів народного споживання.</p> <p>Порядок спеціального використання лісових ресурсів. Книга лісових побічних користувань. Інструкція про лісові побічні користування Документація з побічних користувань і підсобного виробництва</p>	<p>приймання робіт у посівному відділенні лісорозсадника, акт технічного приймання робіт у шкілках і плантаціях.</p> <p>Додати до звіту одну технологічну карту на розробку лісосіки, акт огляду місця рубки.</p> <p>Додати до звіту лісовий квиток на побічні користування в лісах.</p>
4.	Камеральний період практики	Оформлення матеріалів практики: щоденника, польового блокноту, журналу польових робіт, звіту про виробничу практику.	Захист звіту, самостійних навчально-дослідних робіт. Залік.

5. Організація практики

Згідно навального плану лісового господарства спеціальності 205 «Лісове господарство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, студенти проходять виробничу практику у 6-му та 8-му семестрі підготовки бакалавра.

Базовим документом для проходження здобувачами вищої освіти виробничої практики в підприємствах лісової галузі є договір про проведення спільної навчально-практичної підготовки.

Вибір господарства як бази проходження здобувачами вищої освіти виробничої практики здійснює випускова кафедра. Список таких господарств формується щорічно та переглядається деканом факультету.

За період проходження виробничої практики здобувачі закріплюються за керівником від вищого навчального закладу.

Керівник практики від закладу вищої освіти :

- разом із керівниками практики від підприємства складаються індивідуальні робочі програми проведення практики;

- розробляє тематику індивідуальних завдань та здійснює перевірку їх виконання, надає студентам методичну допомогу;
- здійснює контроль за програмою проходження виробничої практики;
- перед початком виробничої практики здобувачам вищої освіти проводиться вступний інструктаж з Охорони праці.

Керівник практики від підприємства :

- несе особисту відповідальність за організацію проведення практики;
- організовує практику згідно розробленої індивідуальної програми;
- забезпечує первинний інструктаж із Охорони праці;
- забезпечує виконання погоджених із вищим навчальним закладом графіків проходження виробничої практики ;
- надає студентам можливість користування необхідною документацією підприємства;
- забезпечує та здійснює контроль за дотриманням здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку;
- створює належні умови праці та побуту;
- організовує та забезпечує необхідні умови для засвоєння студентами практикантами роботи з технікою, засвоєння передових технологій, сучасних умов організації праці тощо.

Керівництво виробничою практикою студентів на базах практик покладається на кваліфікованих фахівців господарства, які працюють на постійній основі. Їм доручається група до 5 осіб. В обов'язки керівника практики входить:

- розподіл студентів за робочими місцями згідно з календарним графіком виконання програми практики та ознайомлення їх з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- проведення інструктажів з техніки безпеки і протипожежної безпеки на підприємстві та робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- здійснення постійного контролю за роботою студентів-практикантів, що сприяє виконання студентами програми практики;
- оцінка якості роботи студентів, складання висновку керівника практики від підприємства про проходження виробничої практики.

Студенти – практиканти під час проходження виробничої практики на підприємствах зобов'язані:

- до початку практики одержати у керівника практики від університету направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів, а також пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці;
- прибути на проходження виробничої практики точно в термін, встановлений наказом по Університету;

- у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку підприємства, охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- систематично вести щоденник практики;
- брати участь у громадському житті колективу підприємства;
- після закінчення практики підписати свій щоденник у керівника практики від підприємства (організації, установи) та засвідчити печаткою;
- своєчасно підготувати звіт про проходження практики та захистити.

Студенти-практиканти під час проходження виробничої практики на підприємствах мають право:

- ознайомитися з програмою практики, графіком її проведення;
- на персональне закріплення викладача від Університету та фахівця від підприємства (організації, установи) в період проходження практики;
- бути присутнім під час виконання робіт керівником практики від підприємства (організації, установи) у якості спостерігача та виконавця окремих посильних доручень;
- брати участь в роботах, передбачених програмою практики;
- бути зарахованим за згодою при наявності вакансій на оплачувані посади за профілем спеціальності;
- звертатися до керівника практики від університету по всіх питаннях, які виникають в процесі практики, вносити пропозиції по удосконаленню практичного навчання.

Студенти-практиканти під час проходження виробничої практики на підприємствах несуть відповідальність за:

- шкоду заподіяну підприємству під час проходження практики;
- порушення внутрішнього розпорядку підприємства;
- порушення інструкції з техніки безпеки та охорони праці.

Студенти для проходження виробничої практики одержують направлення та завдання від керівника практики навчального закладу. Після прибуття на місце практики здобувач зобов'язаний звернутися до керівника практики від підприємства та разом із ним скласти план-графік проходження практики, який має відповідати програмі виробничої практики.

6. Правила безпеки під час проведення виробничої практики

На початку практики викладач проводить інструктаж з техніки безпеки відповідно до «Правил техніки безпеки під час проходження навчальної практики». Після закінчення інструктажу кожний студент повинен розписатися в журналі з техніки безпеки.

Під час проходження навчальної практики студенти зобов'язані виконувати правила техніки безпеки, протипожежної безпеки та правила поведінки у лісі та заповіднику.

До навчальної практики допускаються студенти, які пройшли інструктаж з техніки безпеки. Вимагається дотримуватись режиму роботи та дисципліни на практиці.

Забороняється відлучатись з місця проведення практики, не повідомивши про це викладача.

Роботи з інструментами і механізмами потребують особливої пильності і уваги, суворої дисципліни, щоб не заподіяти травм собі та іншим.

Перед початком роботи слід оглянути інструменти і впевнитися в їх повній справності та надійності.

Забороняється засмічувати територію лісу та заповідника. Забороняється в цілях пожежної безпеки користуватись вогнем, розпалювати багаття, курити.

7. Оформлення звіту з навчальної практики

Здобувачі вищої освіти за період проходження виробничої практики зобов'язані вести щоденник. У щоденнику щодня здійснюють запис по суті конкретно виконаної роботи в хронологічному порядку. Щоденник має бути оформлений окремо від звіту та підписуватися керівником практики від лісогосподарського підприємства.

Правила ведення та оформлення щоденника

1. Щоденник – це основний документ студента під час проходження практики;

2. Під час практики студент щодня особисто повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіку програми практики;

3. Необхідно записувати власні спостереження і робити аналіз кожного робочого дня, фіксувати виявлені недоліки, їх причини і методи усунення, надавати пропозиції щодо покращення якості робіт;

4. Не рідше як раз на тиждень студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівнику практики від підприємства, який робить відмітку про виконання календарного графіку;

5. Після закінчення практики щоденник подається керівнику практики від підприємства для оформлення відгуку та надання оцінки роботи студента на практиці;

6. В Університеті звіт про практику та щоденник подаються для реєстрації та перевірки керівнику практики від вищого навчального закладу (ВНЗ) з оформленням відповідного висновку про проходження практики студентом.

Без заповненого щоденника студент не допускається до захисту матеріалів практики.

Здобувач здає звіт протягом п'яти днів семестру, котрий розпочинається після практики.

Зміст і обсяг звіту повинен відповідати питанням, які вивчалися на практиці, згідно програми практики. Він повинен містити також всі необхідні вихідні дані для виконання курсових та дипломних робіт. Звіт у письмовому вигляді, разом із усіма іншими документами (щоденник, характеристика,

відгук керівника практики від підприємства, угода) подається на рецензування керівнику практики від Університету.

Захист звіту відбувається у формі усного повідомлення щодо мети, завдання та змісту виконання програми проходження виробничої практики, висновків. За результатами звіту з урахуванням висновку керівника практики від підприємства про проходження студентом практики, та висновку керівника практики від Університету, затверджується оцінка, яка свідчить про виконання здобувачем вимог навчального плану проходження практики.

8. Методи контролю

В процесі проведення практики поточний контроль здійснюється оцінювання досягнень студента передбачений у формі заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

3. Закон України “Про підприємства в Україні”. – К.: 1995.

14. Рекомендована література

Базова

1. Данченко А.М., Кабанов С.А. Лесные культуры. Москва: Юрайт, 2019. 235 с.
2. Збірник технічних умов на класифікацію лісоматеріалів. ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр». Київ, 2019. 245 с.
3. Лісотакційний довідник / за ред. С.М. Кашпора, А.А. Строчинського. К.: Вініченко, 2013. 496 с.
4. Методичні вказівки з відведення і таксації лісосік видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України. Київ: Держлісагенство, 2013. 29 с.

5. Левандовська С.М., Хрик В.М. Основи лісорозведення та лісовідновлення: навчальний посібник для студентів агробіотехнологічного факультету. Біла Церква, 2014. 178 с.
6. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М. Лісові меліорації: підруч. К.: Аграрна освіта, 2010. 282 с.
7. Шевелєв С.Л. Таксація леса. Красноярск: СибГТУ, 2016. 265 с.
8. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України: монографія. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2013. 651 с.
9. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Степу України: монографія. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2015. 527 с.
10. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів: затверджено наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.08.2010 р. № 260 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1046-10>.
11. Лісовий кодекс України: станом на 1 січня 2015 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
12. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затверджено Наказом Міністерства освіти України від 8.04.1993 р. № 93 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.
13. Правила відтворення лісів: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 1.03.2007 р. № 303 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-п>.
14. Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості: затверджено Наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 13.07.2005 р. № 119 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1084-05>.
15. Правила рубок головного користування: затверджено Наказом Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 р. № 364 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-10>.
16. Санітарні правила в лісах України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 р. No 555 (в редакції постанови КМ України від 26 жовтня 2016 р. № 756). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF>.